

Elinikäisen ohjauksen toimintamalli

Asiantuntijatyöryhmä: TEM, LAITURI-projekti, Salmia, Jyväskylän yliopisto KTL/VOKES, Aikuisohjauksen koordinaatioprojekti, Pohjois-Savon ELY-keskus, Pirkanmaan ELY-keskus, Koordinaatti, Savon koulutuskuntayhtymä

Malliin on koottu elinikäisen ohjauksen suunnittelun valtakunnallisia ja alueellisia elementtejä. Kyseessä on jäsenitys toiminnan ydinsisällöistä sekä rooleista ja vastuista. Alueellisesti täsmennetään se, mitkä ovat tavoitteet ja toimintatavat niiden saavuttamiseksi (strategia, ELO-toimintasuunnitelma, laadunhallinta).

1. VALTAKUNNALLISESTI

1. Strategiset linjaukset

- Valtioneuvoston linjaukset
- Työ- ja elinkeinoministeriön, Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Sosiaali- ja terveysministeriön linjaukset ja ohjausroolit
- Elinikäisen oppimisen neuvoston toiminta ja linjaukset
- Ohjauspalveluiden monikanavaisuus - sähköiset palvelut ja niiden rooli (mm. Haavi – malli)
- ELGPN:n toiminta ja linjaukset
- Vähintään suositukset alueellisten ELO-ryhmien kokoonpanosta ja ryhmän kokoamisen periaatteista sekä koordinoitavuuden rajat ja mandaatit, ml. keskeisten ohjaustoimijoiden määrittäminen
- Resurssointi
- Valtakunnallisen ja alueellisen toiminnan rajakohtien selkeyttäminen – myös EU

2. Hallinnollisen ohjauksen muodot

- Hallitusohjelma
- KESU-suunnitelma
- TUJO (ELY)
- Rakennepoliittiset toimet
- Alueellisen ELO – toiminnan seuranta ja arviointi
- ESR – hankekokonaisuus ja kuntakokeilun laajennus

3. Alueellisen ELO-toiminnan linjaukset

- Johtaminen, koordinointi ja rahoitus
- Organisointi ja infrastruktuuri
- Ohjaustoimijoiden osaamisen kehittäminen
- Toiminnan jatkuva arviointi ja tutkimusperustainen kehittäminen

2. ALUEELLISESTI: STRATEGIA, TOIMINTASUUNNITELMAT

2.1. ELO-toiminnan tavoitteet

- Yhteisesti sovittu elinikäisen ohjauksen määritelmä ja toiminta-alue
- Koordinoinnin luonne ja sisältö
 - ulottuvuuden ääripäät: 'yhteensaattamisvelvollisuudesta' palvelujen yhteiseen organisointiin ja työnjakoon
- Fokusointi ja valinnat, ml. asiakaskohderyhmät
- Seuranta ja jatkuva kehittäminen, laadunhallinta

2.2. ELO-toiminnan organisointi

- ELYn asiantuntijoiden rooli - ELO-ryhmän rooli koordinoitotoiminnassa
- Mahdollinen jäsenyys
 - Johtoryhmä (ensisijaisesti mukaan tulevien organisaatioiden johto)
 - Ohjausryhmä (mikäli katsotaan tarpeelliseksi eriyttää edellisestä)
 - Avaintoimijat
 - Ohjausverkostot
- Puheenjohtajuus, sihteerisyys sovitusti ja yhteisvastuullisesti
- Yhteistyön käytännön toimintamuodot, kokouskäytännöt ym.
- Alatyöryhmät
 - ad hoc (vain erityistarpeeseen)
 - pysyvät (ennakoinnin periaatteella näitä suositetaan)
- Ohjauksen toimijajoukon osallistaminen (koulutukset, seminaarit, virtuaaliset tapaamiset jne.)
- Resurssointi

2.3. ELO-toiminnan tehtävät ja menettelytavat

- Suunnittelu ja dokumentaatio
 - alueellinen ohjauksen suunnitelma
 - mukana olevien organisaatioiden ohjauksen suunnitelmat
- Sopimukset
- Alueellisen ennakointityön hyödyntäminen
- Kannanottoja eri teemoihin:
 - Palvelujen laatu, minimistandardit tai vastaavat
 - Arviointitiedon keräämisen tavoista sopiminen
 - Muut selvitykset
 - Verkostokartan ylläpito
 - Toimijoiden valmennus ja osaamisen kehittäminen, yhteinen verkostomainen toimintakulttuuri
 - Suhde ja yhteys muuhun aluekehittämiseen
 - ELO-ryhmän valmennus

- Päätymässä olevan rakennerahastokauden hyvien käytäntöjen hyödyntäminen ja levittäminen (Opinovi, Studio, Erkkeri, TE-Erkkeri, Nuove...)
- ELO – toiminnan ja verkoston liittyminen ja yhteistyö muiden verkostojen kanssa (Nuorisolain mukaiset kuntakohtaiset yhteistyöryhmät ym.)
- Toiminnan raportointi valtakunnalliselle ELO-ryhmälle ja ministeriöille
- Tiedotus ja viestintä
 - sisäinen
 - ulkoinen

2.4. Asiakasrajapintatyöskentely

- eri asiakkuudet ja niiden tarpeisiin vastaavat TNO-palvelut, koordinointi
 - ilman koulutusta olevat / koulutukseen hakeutuvat
 - jatko-opintoihin hakeutuvat
 - työtä hakevat
 - työtä vailla olevat
 - koulutukseen osallistuvat
 - uramuutosta suunnittelevat
 - työ- / koulutusuralle palaavat, kuntoutujat
 - yrittäjille kohdennetut palvelut

2.5. Ohjausosaamisen kehittäminen

Ohjausosaamisen kehittämisen määrittelyssä otetaan kantaa, missä määrin tarvitaan osaamisen kehittämistä, esimerkiksi seuraavassa esitetyn jäsenyyksen mukaisesti. Jäsenyys on tehty hyödyntäen NICE –hankkeessa (Network for Innovations in Guidance and Counselling in Europe, 2012) tehtyä ohjausalan ydinosaamisien kompetenssiluokitusta:

- Koulutus- ja uravalintaan tarvittava koulutusosaaminen
- Koulutus- ja uravalintaan tarvittava informaatio- ja arviointiosaaminen
- Uraohjausosaaminen
- Ohjauspalvelujen järjestämisosaaminen
- Psyko-sosiaalisen tuen osaaminen
- Kaikki edellä luetellut ydinkompetenssit ovat yhteydessä ohjaajan professio-osaamiseen

3. ELY-ALUEIDEN ERIKOISTUMINEN KEHITTÄMISTYÖSSÄ

Alueellisen ELO -toiminnan kehittämiseksi voidaan perustaa esim. viisi kahdesta neljään ELY-keskuksen muodostamaa kehittämisryhmää, joiden avulla toiminnan laatua voidaan nostaa, ja toisaalta hallita monimuotoinen ELO -toiminnan kokonaisuus nykyistä paremmin ELYjen henkilöresurssien edelleen niukentuessa.

Kehittämisryhmät muodostettaisiin, jos mahdollista, ensisijaisesti sisällöllisen kiinnostuksen ja/tai osaamisen pohjalta niin, että kussakin ryhmässä olisi 2-4 Elyä (alueellisten ELO-ryhmien

puheenjohtajat ja sihteerit). Ne kokoontuisivat tilanteen ja tarpeen mukaan, mutta ainakin niin, että ELYlle tulossopimuksessa määritellyt tehtävät käsiteltäisiin organisoidusti ja aikatauluttaen.

Kehittämisyhmät toimisivat kiinteässä yhteistyössä valtakunnallisen ELO-ryhmän kanssa/valtakunnallisen ryhmän ohjauksessa. Valtakunnallinen ELO-ryhmä ja/tai TEM+OKM voisivat antaa toimeksiantoja kehittämisyhmille.

Kehittämisyhmien toiminnan tavoitteina voivat olla esimerkiksi:

- ELYjen tulosojaus ja sen kehittäminen ELO-toiminnan osalta: alueellisten ELO-ryhmien kokoonpano ja tehtävät sekä ryhmien toiminnalle asetettavien minimivaatimusten valmistelu
- Ohjausosaamisen kehittäminen: kehittämisyhmä laatisi vuosittaisen koulutussuunnitelman koko ELY -kentälle ja tuottaisi yksittäisten tilaisuuksien ohjelmakunjoja kaikkien Elyjen käyttöön sekä pitäisi yllä valtakunnallista ohjausalan koulutuskalenteria.
- ELO-palvelujen saatavuuden parantaminen
- ELO-palvelujen laadun parantaminen (laatuajrjestelmien rakentaminen ja minimivaatimukset – yhteistyössä tutkimusorganisaatioiden kanssa)
- ELO ja yhteiskunnallinen osallisuus
- ELO:n rooli aluekehittämisessä
- Nuorisotakuun ja elinikäinen ohjaus
- Uudet avaukset: senioriväestön ohjaustarpeet tms.
- OHJAAMO -mallin levittäminen ja olemassa olevien matalan kynnyksen ohjauspaikkojen kartoittaminen
- Alueellinen ja valtakunnallinen ennakointi ja elinikäinen ohjaus
- Verkostojohtaminen
- Alueellisten ELO-ryhmien valmennus
- Viestintää sidosryhmille

Kehittämisyhmien toimintaa tukevat jäljempänä mainitut tahot (esimerkiksi LAITURI-hanke, Salmia ja VOKES sekä jatkossa mahdolliset rakennerahastohankkeet). Osa tehtävistä voidaan sopia toteutettavaksi suoraan valtakunnallisesti: esimerkiksi laatumittareiden, toiminnan vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden seurannan ja muiden vastaavien yhteismitallisuutta edellyttävien kokonaisuuksien seuranta voi olla perusteltua keskittää.

4. TUKI ELO-RYHMILLE JA –TOIMINNALLE SEKÄ TUTKIMUKSELLINEN TUKI JA SEURANTA

- Käynnistysvaihe 2013, jatkuu 2014
 - Valtakunnallinen ELO, LAITURI, Aikuisohjauksen koordinaatioprojekti, Salmia, VOKES
 - Toiminnan ohjaus, konsultaatio, koulutus, vertaistyöskentely

- Alueiden tarpeiden mukaan myös muut tutkimusorganisaatiot mukaan
- Pysyvästi
 - Valtakunnallinen ELO, Salmia/uusi KEHA-yksikkö, VOKES
 - Ministeriöiden (TEM,OKM,STM) järjestämät työkokoukset ja koulutukset
 - Yhteistyö alueiden korkeakoulujen kanssa
- Rr- ja muiden hankkeiden tuki

5. TYÖVÄLINEITÄ, esim.

- VOKESin alusta(t)
 - Kunkin ELO-ryhmän omaan yhteydenpitoon (sopimukset, kokousdokumentaatio ym.)
 - Seurantaan ja tutkimukselliseen käyttöön (VOKES)
 - VOKES tuottaa ja ylläpitää Peda.net –palvelua edellä kuvattuihin tarpeisiin siten, kuin aluiden kanssa yhteisesti sovitaan
 - toimijataso, alueelliset omat käytännöt lisänä
- ELGPN TOOLKIT
- VOP-malli (luo rungon VOKESin arvionnille ja seurannalle)
- Itsearviointivälineitä, mm. tilannearvio-matriisi, alueiden omat mittarit ketterään tiedontuotantoon
- laatu/arviointityökalut (esim. Pohjois-Savo ja Pohjois-Pohjanmaa)